Euroopa Parlament
2024-2029

VASTUVÕETUD TEKSTID

P10_TA(2026)0183

Võimalused ja probleemid, mis kaasnevad tervikliku tehisintellektistrateegiaga ELi kaubanduse jaoks

Euroopa Parlamendi 20. mai 2026. aasta resolutsioon võimaluste ja probleemide kohta, mis kaasnevad tervikliku tehisintellektistrateegiaga ELi kaubanduse jaoks (2025/2112(INI))

Euroopa Parlament,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta määrust (EL) 2024/1689, millega nähakse ette tehisintellekti käsitlevad ühtlustatud õigusnormid ning muudetakse määruseid (EÜ) nr 300/2008, (EL) nr 167/2013, (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1139 ja (EL) 2019/2144 ning direktiive 2014/90/EL, (EL) 2016/797 ja (EL) 2020/1828 (tehisintellekti käsitlev määrus)[1],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrust (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus)[2],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. septembri 2023. aasta määrust (EL) 2023/1781, millega kehtestatakse meetmete raamistik Euroopa pooljuhiökosüsteemi tugevdamiseks ja muudetakse määrust (EL) 2021/694 (kiibimäärus)[3],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 11. aprilli 2024. aasta määrust (EL) 2024/1252, millega sätestatakse kriitiliste toormete kindlate ja kestlike tarnete tagamise raamistik ja muudetakse

---

1 ELT L, 2024/1689, 12.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj.
2 ELT L 119, 4.5.2016, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2016/679/oj.
3 ELT L 229, 18.9.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1781/oj.

määrusi (EL) nr 168/2013, (EL) 2018/858, (EL) 2018/1724 ja (EL) 2019/1020 (edaspidi „kriitiliste toormete määrus“)[4],

– võttes arvesse 4. veebruaril 2026 Washingtonis toimunud kriitilisi mineraale käsitlenud ministrite kohtumise tulemusi ning ELi ja USA käimasolevat koostööd, et mitmekesistada ja tugevdada turvalisi ja kestlikke kriitiliste toormete tarneahelaid, mis on olulised ELi konkurentsivõime, kõrgtehnoloogia ja vastupanuvõime jaoks üleilmsetel turgudel,

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 19. märtsi 2019. aasta määrust (EL) 2019/452, millega luuakse liitu tehtavate välismaiste otseinvesteeringute taustauuringute raamistik[5],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 22. novembri 2023. aasta määrust (EL) 2023/2675, mis käsitleb liidu ja selle liikmesriikide kaitset kolmandatest riikidest tuleneva majandusliku survestamise eest[6],

– võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. mai 2021. aasta määrust (EL) 2021/821, millega kehtestatakse liidu kord kahesuguse kasutusega kaupade ekspordi, vahendamise, tehnilise abi, transiidi ja edasitoimetamise kontrollimiseks[7] (kahesuguse kasutusega kaupade määrus),

– võttes arvesse komisjoni 19. novembri 2025. aasta teatist „Andmeliidu strateegia. Tehisintellekti arendamiseks andmete kättesaadavaks tegemine“ (COM(2025)0835),

– võttes arvesse komisjoni 24. jaanuari 2024. aasta teatist „Euroopa majandusjulgeoleku edendamine: viis uut algatust“ (COM(2024)0022 final),

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 3. detsembri 2025. aasta ühisteatist ELi majandusjulgeoleku tugevdamise kohta (JOIN(2025)0977),

– võttes arvesse komisjoni ning liidu välisasjade ja julgeolekupoliitika kõrge esindaja 5. juuni 2025. aasta ühisteatist Euroopa Liidu rahvusvahelise digistrateegia kohta (JOIN(2025)0140),

---

4 ELT L, 2024/1252, 3.5.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1252/oj.
5 ELT L 79I, 21.3.2019, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2019/452/oj.
6 ELT L, 2023/2675, 7.12.2023, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/2675/oj.
7 ELT L 206, 11.6.2021, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2021/821/oj.

– võttes arvesse komisjoni 9. aprilli 2025. aasta teatist „Euroopa tehisintellekti tegevuskava“ (COM(2025)0165),

– võttes arvesse komisjoni 8. oktoobri 2025. aasta teatist „Tehisintellekti kasutamise strateegia“ (COM(2025)0723),

– võttes arvesse Mario Draghi 9. septembri 2024. aasta aruannet Euroopa konkurentsivõime tuleviku kohta „The future of European competitiveness“ (Euroopa konkurentsivõime tulevik) (edaspidi „Draghi aruanne“),

– võttes arvesse Enrico Letta 10. aprilli 2024. aasta aruannet „Much more than a market“ (Palju enamat kui turg) (edaspidi „Letta aruanne“),

– võttes arvesse oma 9. juuli 2025. aasta resolutsiooni tooteohutuse ja õigusnormidele vastavuse kohta e-kaubanduses ja väljastpoolt ELi importimisel[8],

– võttes arvesse oma 13. novembri 2025. aasta resolutsiooni nõukogu otsuse eelnõu kohta, mis käsitleb Euroopa Liidu ja Singapuri Vabariigi vahelise digikaubanduse lepingu sõlmimist[9],

– võttes arvesse Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) põhirolli reeglitel põhineva mitmepoolse kaubandussüsteemi hoidmisel ning selle tähtsust kujunemisjärgus tehnoloogiate, sealhulgas tehisintellekti kasutuselevõtul rahvusvahelises kaubanduses,

– võttes arvesse WTO eeskirju, eelkõige mittediskrimineerimise ja läbipaistvuse põhimõtteid ekspordipiirangute osas,

– võttes arvesse kodukorra artiklit 55,

– võttes arvesse rahvusvahelise kaubanduse komisjoni raportit (A10-0122/2026),

A. arvestades, et tehisintellekt (TI) on üldotstarbeline tehnoloogia, mis kujundab ELi kaubandust ümber kõigi kaupade, teenuste ja andmevoogude puhul; arvestades, et TI võib vähendada teabe- ja nõuete täitmisega seotud kulusid, muuta tarneahela juhtimist ja laiendada digitaalselt osutatavaid teenuseid; arvestades, et TI ja tehnoloogia omandiõiguse võimudünaamika tekitavad ELi kaubanduse konkurentsivõimele suuri probleeme ja ümberkujundavaid võimalusi; arvestades, et ELi kaubanduspoliitika on keskse tähtsusega, et tagada terviklik TI välisstrateegia, mis ühendab avatuse, läbipaistvuse ja turvalisuse vastupanuvõimega ja

---

8 ELT C, C/2026/1436, 31.3.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/1436/oj.

9 ELT C, C/2026/1674, 22.4.2026, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2026/1674/oj.

millega austatakse põhiõigusi ning toetatakse prognoositavaid piiriüleseid toiminguid; arvestades, et TI pakub ulatuslikke võimalusi tollikontrolli ja turujärelevalve tõhususe ja turvalisuse suurendamiseks Euroopa Liidus, võideldes pettuste, võltsimise ja ebaausate kaubandustavade vastu;

B. arvestades, et TI kiire levik ja kasutuselevõtt aitab kaasa struktuurimuutustele rahvusvahelise teenustekaubanduse korralduses, geograafias ja juhtimises, mis mõjutab konkurentsivõimet, tööhõivet ja arengut; arvestades, et TI avatud lähtekoodiga lahendustel on märkimisväärsed eelised, sealhulgas väiksemad kulud ja parem andmekaitse kohaliku kasutuselevõtu kaudu, mis aitab suurendada tervet konkurentsi TI valdkonnas ja vähendada sõltuvust ELi-välistest pakkujatest; arvestades, et need muutused on seotud olemasolevate lünkadega tootmisvõimsuses, taristus ja oskustes ELis ja mujal; arvestades, et avatud, vastupidava ja kaasava kestliku kaubandusmudeli säilitamine nõuab sidusat ja terviklikku strateegiat tehisintellektist tulenevate muutuste juhtimiseks; arvestades, et ELi välismajandussuhted, sealhulgas partneritega maailma lõunapoolsetes riikides, peaksid toetama TI kaasavat kasutuselevõttu ja jagatud väärtuse loomist, edendades samal ajal inimkeskset mudelit, mis põhineb vaikimisi eetika põhimõttel, keskendudes inimväärikuse toetamisele;

C. arvestades, et piiriülesed andmevood ja juurdepääs andmetele on TI arendamiseks, treenimiseks ja kasutuselevõtuks üliolulised, kuid neid tuleb hoolikalt analüüsida, et tagada andmekaitse kõrge tase, eelkõige tundlike isikuandmete, näiteks terviseandmete puhul; arvestades, et digikaubanduse eeskirjad kujundavad üha enam TI konkurentsivõimet, mis toonitab vajadust regulatiivset koostööd käsitlevate sätete järele tulevastes kaubanduslepingutes ja olemasolevate lepingute ajakohastamise järele; arvestades, et ELi inimkeskne raamistik, mis põhineb isikuandmete kaitse üldmäärusel ja tehisintellekti käsitleval määrusel, pakub usaldusväärse TI usaldatavat mudelit, mis võib rahvusvahelisel tasandil edendamise korral saada konkurentsieeliseks turgudel, kus väärtustatakse läbipaistvust ja õigusi austavat juhtimist; arvestades, et WTO võiks olla asjakohane foorum mitmepoolseteks aruteludeks TI ja kaubanduse üle, et tegeleda konkurentsimoonutuste, kaubandustõkete ja regulatiivse killustatuse riskidega, tagades prognoositava, õiglase ja õigusi austava digikaubanduse;

D. arvestades, et TI kasutamine on sektorite, piirkondade ja äriühingute suuruse lõikes endiselt ebaühtlane, millest saavad kasu andmeid, andmetöötlusvõimsust ja -oskusi kontrollivad osalejad, mis võib suurendada tootlikkuse ja ekspordi lõhet väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate (VKEde) ning hilisemas etapis tehisintellekti kasutusele võtvate äriühingute jaoks; arvestades, et tehisintellektil põhinev kaubanduse konkurentsivõime sõltub juurdepääsust andmetele, arvutusvõimsusest, energiast, ühenduvusest, kapitalist ja

oskustest ning paljusid neist teguritest mõjutavad kaubandus- ja investeerimissuhted; arvestades, et 2024. aasta esimesel poolel meelitas EL TI idufirmadesse tehtavatest investeeringutest ligi kõigest 6 %, tekitades struktuurse sõltuvuse, mis mõjutab kaubandussuhteid ja Euroopa strateegilist autonoomiat; arvestades, et õiglane juurdepääs TI taristule on VKEde konkurentsivõime säilitamiseks hädavajalik, kuna nad seisavad võrreldes suurettevõtetega silmitsi märkimisväärsete takistustega, nagu andmetöötlusressursside suured kulud, piiratud juurdepääs andmetele ja tehnikaoskustega töötajate nappus;

E. arvestades, et TI on endiselt kiiresti arenev tehnoloogia; arvestades, et enneaegne või ülemäärane regulatiivne sekkumine võib kahjustada innovatsiooni, investeeringuid ja konkurentsivõimet; arvestades, et proportsionaalne, riskipõhine ja innovatsioonisõbralik lähenemisviis on väga oluline;

F. arvestades, et TI tarneahel on tugevalt koondunud vähestesse riikidesse ja piirkondadesse, millega tekib sõltuvuse oht kriitilise tähtsusega andmetöötlusvõimsusele, toormetele ja pooljuhtidele juurdepääsul; arvestades, et välisomandis olev elutähtis TI taristu suurendab välisriigist lähtuva infoga manipuleerimise ja sekkumise ohtu; arvestades, et algoritmide väärkasutamine võib demokraatiat õõnestada ja praeguseid geopoliitilisi kaubanduspingeid suurendada; arvestades, et kasvav ülemaailmne tehnoloogiline konkurents, mida iseloomustavad erinevad TI juhtimise mudelid, tariifide järkjärguline tõus ja elutähtsate tehnoloogiate ekspordikontroll, suurendab ohtu, et juurdepääsu peamistele TI sisenditele kasutatakse geopoliitilise mõjutusvahendina; arvestades, et teatav väline sekkumine võib nõrgendada ELi kõrgeid läbipaistvuse, vastutuse ja põhiõiguste kaitse standardeid, kahjustades seeläbi liidu suutlikkust kaitsta oma väärtusi, tagada ettevõtjatele võrdsed tingimused ning kaitsta kodanikke reguleerimata TI ja digitehnoloogiaga seonduvate ohtude eest; arvestades, et EL peaks jätkama nende standardite kaitsmist; arvestades, et EL peaks tugevdama strateegilist autonoomiat, mitmekesistades tarneahelaid ja süvendades koostööd usaldusväärsete partneritega, kes jagavad demokraatlikke väärtusi ning pühendumust avatud ja reeglitel põhinevale kaubandusele;

G. arvestades, et TI arendamine ja kasutuselevõtt sõltub juurdepääsust ülemaailmsetele turgudele ja tehnoloogiatele, mida mõjutavad kaubanduspoliitika raamistikud; arvestades, et WTO toetab TI arendamist ja kasutuselevõttu, võimaldades avatumat, läbipaistvamat ja prognoositavamat kauplemist tehisintellektil põhinevate kaupade ja teenustega; arvestades, et olemasolevad WTO lepingud, nagu infotehnoloogia leping, mis vähendab TI riistvara kasutuselevõtu kulusid, tehniliste kaubandustõkete leping, mis edendab regulatiivset läbipaistvust ja rahvusvahelisi standardeid, teenuskaubanduse üldleping, mis hõlbustab tehisintellektiga seotud teenuskaubandust, ning intellektuaalomandi õiguste

kaubandusaspektide leping, mis toetab TI arendamist ja levitamist, juba aitavad TI arendamisele ja kasutuselevõtule suurel määral kaasa;

H. arvestades, et TI kahesugune kasutus ja kasvav militariseerimine, sealhulgas selle kasutuselevõtt tänapäeva konfliktides, nagu Venemaa agressioonisõda Ukraina vastu, kiirendab üleminekut ohutusele suunatud koostöölt tehisintellektil põhinevale geomajanduslikule ja julgeolekukonkurentsile; arvestades, et TI juhtimist, ekspordikontrolli ja standardeid kasutatakse üha enam strateegilise mõjutamise ja võimu projitseerimise vahenditena;

I. arvestades, et tehisintellekti saab kasutada relvasüsteemides ja massijälgimisvahendites; arvestades, et sellised tavad tekitavad tõsiseid eetilisi ja inimõigustega seotud probleeme; arvestades, et ÜRO peasekretär on nõudnud autonoomsete surmavate relvasüsteemide, s.t inimelusid inimjärelevalveta võtta suutvate masinate ülemaailmset keelustamist;

TI kaubanduse hõlbustamise ja õigusnormide täitmise tagamise teenistuses

1. tunnistab, et TI võib kiirendada ELi eksporti ja importi, eelkõige VKEde jaoks, vähendades turule sisenemise tõkkeid ja nõuete täitmisega seotud kulusid, võimaldades ettevõtjatel jõuda turgudele, mis olid varem kättesaamatud, eeldusel et VKEdel on õiglane juurdepääs TI taristule; kutsub komisjoni üles integreerima portaali Access2Markets ja ühtsesse kontaktpunkti usaldusväärsed TI nõustamisteenused, mis aitavad orienteeruda tariifides, päritolureeglites ja regulatiivsetes nõuetes; kutsub komisjoni üles seadma prioriteediks VKE-sõbralikud TI vahendid ja tagama, et digitaalsed vastavuslahendused jäävad lihtsaks, taskukohaseks ja kättesaadavaks;

2. märgib, et TI võib aidata vähendada viivitusi ja kulusid ELi tarneahelates, parandades planeerimist ja koordineerimist; kutsub komisjoni üles muutma paberivaba kaubanduse normiks ning edendama usaldusväärse teabe jagamist ettevõtjate ja ametiasutuste vahel; nõuab investeeringuid tehisintellektil põhinevasse logistikasse, mis leevendab kitsaskohti sadamates ja koridorides, ning keskkonnahoidlikuma logistika toetamist arukama marsruutimise ja hoolduse kaudu; kutsub komisjoni üles stimuleerima avatud lähtekoodiga TI lahendusi, mis aitavad suurendada konkurentsi ja vähendada sõltuvust ELi-välistest pakkujatest; rõhutab, et digiteerimine ja tehisintellektil põhinev logistika peaksid tooma kaasa suurema tootlikkuse, tõhususe ja tarneahela juhtimise, väiksemad kaubanduskulud ja väiksema halduskoormuse;

3. märgib TI võimalikku rolli tollikontrolli tugevdamisel turu liigse tootmisvõimsuse ja inimkontrolli piirangute tingimustes, võttes arvesse kaupade, eelkõige Hiinast pärit väikeste postipakkide sissevoolust tulenevaid probleeme; kutsub komisjoni üles pakkuma turujärelevalve- ja tolliasutustele vahendeid ja oskusi, sealhulgas liikmesriikidevahelise tugevdatud koostöö kaudu ELi tolliandmekeskuses, tagamaks, et TI kasutamine suurendab täitevsuutlikkust ja andmete jagamist ametiasutuste vahel; kutsub komisjoni üles uurima TI potentsiaali, et tagada imporditud kaupade vastavus ELi õigusele, tõhustada imporditud toodete reaalajas jälgitavust ja tollikontrolli ning turujärelevalvet, võtta kasutusele turvalised ja sihtotstarbelised TI vahendid, et süstemaatiliselt analüüsida väikeste postipakkide andmeid või tagada toodete jälgitavus kogu tarneahelas, et võidelda võltsitud kaupade, tollipettuste, ebaausate kaubandustavade ja ELi kehtestatud sanktsioonidest kõrvalehoidmise vastu; rõhutab, et sellised TI süsteemid kujutaksid endast elutähtsat taristut ning peaksid seetõttu jääma sõltumatuks ja suveräänseks; kutsub komisjoni üles tagama, et need vahendid oleksid asjakohaste ELi õigusaktidega rangelt kooskõlas;

4. märgib, et TI võib olla ettevõtjatele, tolliasutustele ja turujärelevalveasutustele kasulik vahend inimõiguste kaitse tagamiseks, hõlbustades selliste ELi õigusnormide toimivat rakendamist ja järgimist nagu äriühingute kestlikkusalase hoolsuskohustuse direktiiv[10], raadamist käsitlev määrus[11] või ELi sunniviisilise töö määrus[12], ning tarbijakaitse tagamiseks, hõlbustades selliste ELi õigusnormide toimivat rakendamist ja järgimist nagu kemikaalide registreerimine, hindamine,

---

10 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 13. juuni 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1760, mis käsitleb äriühingute kestlikkusalast hoolsuskohustust ja millega muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 ning määrust (EL) 2023/2859 (ELT L, 2024/1760, 5.7.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1760/oj).

11 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 31. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/1115, milles käsitletakse teatavate raadamise ja metsade degradeerumisega seotud saaduste ja toodete liidu turul kättesaadavaks tegemist ja liidust eksportimist ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EL) nr 995/2010 (ELT L 150, 9.6.2023, lk 206, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/1115/oj).

12 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. novembri 2024. aasta määrus (EL) 2024/3015, millega keelatakse sunniviisilise töö tulemusena valminud tooted liidu turul ja muudetakse direktiivi (EL) 2019/1937 (ELT L, 2024/3015, 12.12.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/3015/oj).

autoriseerimine ja piiramine (REACH), CE-märgis ja üldise tooteohutuse määrus[13];

TI ja struktuursed muutused kaupade ja teenustega kauplemises ning kaubanduses ja kestlikus arengus

5. tunnistab, et Euroopa kaubavahetuse alane konkurentsivõime sõltub üha enam tehisintellektil põhinevast tootlikkusest ja kvaliteedi paranemisest strateegilistes tööstuslikes väärtusahelates, sealhulgas tootmises, autotööstuses, farmaatsia- ja energiatehnoloogias; kutsub komisjoni üles kajastama neid huve süstemaatiliselt kaubandusläbirääkimistel, tagades töötava turulepääsu, mittetariifseid tõkkeid käsitlevad ranged põhimõtted ja täitmisele pööratavad sätted, millega säilitatakse võrdsed tingimused, vältides ebaausat konkurentsi ja tehnoloogiaga seotud moonutusi, tunnistades samal ajal ELi õigust kehtestada õigusnorme;

6. tunnistab, et TI kujundab ümber digitaalselt osutatavate teenustega kauplemist, muutes eksperditeadmised kaubaks, mistõttu on vaja teha lisapingutusi säilitamaks Euroopa ajaloolist suhtelist eelispositsiooni väärtuslikes kutse-, tehnilistes ja äriteenustes; toonitab, et reageerimine tihedamale ülemaailmsele konkurentsile teenustekaubanduses nõuab investeeringute kaasamist ja rahastamisele juurdepääsu parandamist, nagu seda kavandatakse Draghi ja Letta aruannetes; nõuab tungivalt, et komisjon mobiliseeriks kaubandus- ja investeerimispartnerlusi, et meelitada ligi kapitali ja talente ning laiendada Euroopa äriühinguid;

7. tunnistab TI potentsiaali töö ja tööturgude ümberkujundamisel kogu maailmas; hoiatab automatiseerimisest, tehisintellektil põhinevast teenustekaubandusest ja oskuste nappuse suurenemisest tuleneva ümberasumise ohu eest ELi tööjõus; toonitab seetõttu vajadust võtta kasutusele strateegiad, et neid muutusi ette näha ja tööjõudu vastavalt kohandada; märgib, et TI mudelite ja süsteemide arendamisel ja kasutuselevõtul on negatiivsed keskkonnamõjud, sealhulgas suurem elektrinõudlus ja veetarbimine; kutsub komisjoni üles vabakaubanduslepingute mõjuhinnangute raames analüüsima, milliseid sektoreid TI tõenäoliselt mõjutab, ja hindama TI kasutamise mõju töötajate õigustele ja keskkonnale;

8. hoiatab, et digilõhe võib jätta maailma lõunapoolsete riikide partnerid tehisintellektil põhinevatest kasvuvõimalustest ilma,

---

13 Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/988, milles käsitletakse üldist tooteohutust ja millega muudetakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 1025/2012 ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2020/1828 ning tunnistatakse kehtetuks Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2001/95/EÜ ja nõukogu direktiiv 87/357/EMÜ (ELT L 135, 23.5.2023, lk 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2023/988/oj).

suurendades sõltuvust imporditud mudelitest; rõhutab, et koostöö, millega toetatakse TI vahendite kasutamist arenguriikides, peaks tugevdama mitmepoolset kaubandussüsteemi ja seda tuleks edendada WTO raamistiku kaudu; kutsub komisjoni üles kasutama kaubanduse ja kestliku arengu peatükkides ning digikaubanduse lepingutes sisalduvaid e-kaasatuse sätteid, et toetada TI kasutuselevõttu ja tootlikkuse kasvu, ning edendama kaasavat ja usaldusväärset tehisintellekti sihipäraste rahvusvaheliste koostööprogrammide ja suutlikkuse suurendamise algatuste kaudu olemasolevate ELi välisvahendite raames, sealhulgas koolitusprogrammid ning juurdepääs digi- ja TI taristule; kutsub komisjoni üles keskenduma strateegia „Global Gateway“ suutlikkuse suurendamisel avatud lähtekoodiga ja eetilistele TI ökosüsteemidele ja kohalikule suutlikkusele, edendades vastupidavaid ja vastastikku kasulikke kaubandus- ja investeerimissuhteid;

9. märgib, et avatud lähtekoodiga TI lahendused, mis võimaldavad läbipaistvat taaskasutamist ja sõltumatut testimist, pakuvad suuri eeliseid, sealhulgas väiksemaid kulusid ja tõhustatud andmekaitset kohaliku kasutuselevõtu kaudu, aidates suurendada tervet konkurentsi TI valdkonnas ja vähendada sõltuvust ELi-välistest pakkujatest, toetades samal ajal auditeeritavaid, kohalikele oludele kohandatud TI lahendusi, mis on välja töötatud koos partneritega maailma lõunapoolsetes riikides; rõhutab, et sellise koostöö integreerimisega ELi kaubanduspoliitikasse ja digipartnerlustesse saab mitmekesistada partnerlusi, vähendada sõltuvust üksikutest omandiõigusega kaitstud ökosüsteemidest ja tihendada pikaajalisi geopoliitilisi sidemeid; kutsub komisjoni üles stimuleerima avatud lähtekoodiga TI lahendusi, mis aitavad vähendada sõltuvust ELi-välistest pakkujatest; rõhutab, et avatud lähtekoodiga koostöö peaks hõlmama projekte, mis on seotud avalikes huvides kasutatava tehisintellektiga, nagu kliimamuutuste vastu võitlemine, puhtale energiale ülemineku toetamine ning tervishoiu ja toiduga kindlustatuse parandamine;

Digikaubanduse juhtimine, regulatiivne koostöö ja mitmepoolsed reeglid

10. toonitab digipartnerluste ning kaubandus- ja tehnoloogianõukogude strateegilist rolli, kui need on loodud sarnaselt meelestatud partneritega, kelle jaoks on samuti olulised demokraatlikud väärtused ja juhtimise kõrged standardid ning kes on pühendunud avatud ja reeglitel põhinevale kaubandusele, projitseerides ELi väärtuspõhist, inimkeskset ja riskipõhist TI lähenemisviisi; nõuab Euroopa Parlamendi suuremat kaasamist kaubandus- ja tehnoloogianõukogudesse; kutsub komisjoni üles rakendama rahvusvahelist digistrateegiat koordineeritud seisukohtade kaudu G7s, G20s, Majanduskoostöö ja Arengu Organisatsioonis (OECD) ning ÜROs ja reguleerivate asutuste vahelise struktureeritud koostöö

kaudu, et edendada ülemaailmset lähenemist TI ohutuse ja põhiõiguste kaitse kõrgete standardite osas;

11. rõhutab vajadust kaitsta ja edendada, eelkõige mitmepoolsetel foorumitel, ELi inimkeskset TI mudelit kui rahvusvahelist standardit ja tehisintellekti käsitlevat õigusakti kui võrdlusalust, mis võib aidata ühtlustada läbipaistvus- ja ohutusstandardeid, säilitades samal ajal kaubanduse avatuse ja prognoositavuse; kutsub komisjoni üles tihendama TI standardite, tehnoloogilise innovatsiooni ja turvaliste tarneahelate valdkonnas koostööd usaldusväärsete partnerite ja sarnaselt meelestatud riikidega, muu hulgas kahepoolsete partnerluste kaudu ja mitmepoolsetel foorumitel, seades esikohale partnerid, kes tunnustavad demokraatlikke väärtusi ja reeglitel põhinevat rahvusvahelist korda; märgib, et täiustatud TI süsteemid tekitavad piiriüleseid probleeme, ning kutsub komisjoni üles töötama selle nimel, et saavutada ülemaailmne minimaalne kaitse kõige tõsisemate riskide eest, mis on koostalitlusvõimelise ja usaldusväärse juhtimise alus, eelkõige selliste rahvusvaheliste algatuste kaudu nagu TI alane ülemaailmne partnerlus, OECD TI põhimõtted ja UNESCO TI eetikaraamistik;

12. toonitab, et lisaks ülemaailmsele kaitse miinimumtasemele on vaja ELi inimkeskset lähenemisviisi jagavate sarnaselt meelestatud partnerite koalitsiooni, et kiiremini rakendada TI ohutuse, läbipaistvuse, vastutuse ja põhiõiguste kõrgeid standardeid, eelkõige struktureeritud regulatiivse dialoogi kaudu, et lahendada vaidlusi, vahetada parimaid tavasid ja kohandada kohustusi tehnoloogia arengu valguses; kutsub lisaks komisjoni üles tagama koos regulatiivse ühtlustamisega, mille eesmärk on saavutada ohutuse ja põhiõiguste kaitse standardite kõrge tase, suutlikkuse suurendamise, sealhulgas ühisinvesteeringud turvalise ja taskukohase andmetöötluse ja testimise võimekuse loomisesse, talendi- ja oskuste partnerlused, et vähendada strateegilist sõltuvust, ning looma usaldatavad rakendamismudelid, mida partnerriigid saaksid järgida, tugevdades seeläbi usaldusväärset tehisintellekti avatud ja vastupidava digikaubanduse alusena;

13. rõhutab, et seaduslikud ja turvalised andmevood on tehisintellektil põhineva kaubanduse jaoks üliolulised; tuletab meelde, et ELi digikaubanduse lepingud peavad vastama komisjoni horisontaalsetele sätetele, mis käsitlevad piiriüleseid andmevooge ning isikuandmete ja eraelu puutumatuse kaitset ELi kaubanduslepingute digikaubanduse jaotises, mis võimaldavad liidul lisada kaubanduslepingutesse piiriüleseid andmevooge hõlbustavaid meetmeid, säilitades samal ajal üksikisikute põhiõigused andmekaitsele ja eraelu puutumatusele, toonitades, et need peaksid sisaldama spetsiaalseid sätteid tehisintellektialase regulatiivse koostöö kohta, hõlbustades vastastikust arusaamist regulatiivsetest lähenemisviisidest, ning kutsub komisjoni üles lisama sellised sätted kõikidesse tulevastesse digikaubanduse peatükkidesse ja

lepingutesse; kinnitab veel kord, et isikuandmete kaitse üldmäärusele või samaväärsetele standarditele vastavad kaitsemeetmed on miinimumnõuded, mida tuleb ELis isikuandmete edastamisel kohaldada; nõuab digikaubanduse lepinguid, et kaitsta regulatiivset autonoomiat ja säilitada tehniline juurdepääs, mida reguleerivad asutused vajavad tehisintellekti käsitleva määruse jõustamiseks ning TI süsteemide läbipaistvuse, auditeeritavuse, õigluse, ohutuse ja vastutuse tagamiseks, tagades samal ajal kodanikuühiskonnale ja sõltumatutele teadlastele juurdepääsu süsteemide lähtekoodile ja algoritmidele;

14. tuletab meelde ELi pühendumust reeglitel põhinevale mitmepoolsele kaubandussüsteemile; toonitab, et WTO peaks sisuliselt kaasa aitama tugeva, ohutu, kaasava ja usaldusväärse TI juhtimise raamistiku väljatöötamisele kaubanduses, sealhulgas spetsiaalse WTO tehisintellektialase töörühma loomise teel, et hõlbustada liikmete vahel tehisintellekti käsitlevate normide ja poliitikameetmete teemal dialoogi, teadmiste jagamist ja koostööd; rõhutab, et tehisintellektil põhineva kaubanduse avamiseks on äärmiselt olulised e-kaubandust käsitlevad tasakaalustatud reeglid; kutsub komisjoni üles tagama, et igasuguses e-kaubandust käsitlevas WTO tekstis tagatakse TI demokraatliku juhtimisega seotud poliitika reguleerimise ruum, sealhulgas töötajate ja tarbijate kaitseks mõeldud täitmisele pööratavad meetmed; kutsub komisjoni üles viima WTOs edasi arutelusid TI ja kaubanduse teemal ning edendama üleilmset koostööd, mis hõlbustab usaldusväärseid andmevooge ja digikaubandust, samuti juurdepääsu tehisintellektil põhinevatele teenustele ja vahenditele, eelkõige arenguriikides;

15. hoiatab, et erinevad TI nõuetele vastavuse süsteemid võivad killustada turge ja suurendada kaubanduskulusid; rõhutab rahvusvahelise koostöö rolli regulatiivse killustatuse ärahoidmisel; kutsub komisjoni üles kasutama rahvusvahelisi standardeid ning WTO tehnilisi kaubandustõkkeid ja läbipaistvuspõhimõtteid vahendina, mille abil vältida regulatiivsete erinevuste muutumist põhjendamatuks kaubandustõkkeks, säilitades ja võimendades samal ajal ELi TI juhtimise raamistikku, et hõlbustada usaldusväärset digikaubandust ja edendada usaldusväärse TI jaoks ülemaailmselt võrdseid tingimusi;

Majandusjulgeolek ja strateegiline sõltuvus TI väärtusahelas

16. rõhutab, et turvaline juurdepääs kõrgtehnoloogilistele pooljuhtidele ja taskukohane andmetöötlusvõimsus on ELi tehnoloogilise suveräänsuse ja konkurentsivõime jaoks põhjapaneva tähtsusega; märgib, et kiibimäärus ja TI tehaste tegevuskava võivad kiibitarnete killustatuse ja piiratud ulatuse tõttu puudulikuks jääda; kutsub komisjoni üles kiirendama nende rakendamist, jätkama oma toormediplomaatiat ning kasutama usaldusväärsete partneritega sõlmitud kaubanduslepinguid, raam- ja partnerluslepinguid

mõjutusvahendina, et mitmekesistada tarneahelaid ja vähendada strateegilist sõltuvust; tunnistab sellega seoses, et kõrgtehnoloogiliste kiipide tootmise ökosüsteemid sarnaselt meelestatud partnerite majanduses on kriitiliselt tähtsad TI ülemaailmse andmetöötlusvõimsuse toetamisel, ning julgustab tihendama selliste partneritega koostööd pooljuhtide tarneahelate vastupanuvõime suurendamiseks; toonitab lisaks, et kiiresti on vaja tugevdada kõrgtehnoloogiliste pooljuhtide tootmist Euroopas, eelkõige toetades Euroopa algatusi, nagu kiibimääruse kavandatud läbivaatamine (kiibimäärus 2.0); kutsub komisjoni üles koostama selgema strateegia selle kohta, kuidas EL saaks areneda TI ökosüsteemi keskse osalejana, ning lisama kaubanduslepingutesse kaalukad sätted, et tagada õiglane juurdepääs elutähtsale tehnoloogiale ja toorainele;

17. on seisukohal, et strateegilised partnerlused kriitiliste mineraalide tarneahela vastupanuvõime valdkonnas võivad olla olulised vahendid edasiseks koordineerimiseks liitlastega seoses juurdepääsuga TI jaoks kriitilise tähtsusega sisenditele, sealhulgas haruldastele muldmetallidele ja kõrgtehnoloogilistele pooljuhtide materjalidele; rõhutab, et ELi koostöö tingimuseks peab olema kooskõla kriitiliste toormete määruse sihttasemete ja ELi avatud strateegilise autonoomia eesmärkidega ning see peaks aitama haavatavusi vähendada, mitte sõltuvussuhteid mujale nihutama; kutsub komisjoni üles tagama, et kõik mõnepoolsed kaubandusmeetmed, mis võivad selliste partnerlustega kaasneda, sealhulgas hinna alampiirid ja eelnevate ostulepingute mehhanismid, oleksid kooskõlas WTO raames võetud kohustustega ja teeniksid ELi huve; nõuab tihedamat dialoogi ja koostööd usaldusväärsete partnerite vahel, et kaitsta rahvusvahelisi kaubavooge ning muuta tehisintellektiga seotud tööstusökosüsteemid terviklikumaks ja vastupidavamaks;

18. hoiatab, et pilvetaristu koondumine kolmandatesse riikidesse muudab ELi sõltuvaks kolmandate riikide jurisdiktsioonidest; kutsub komisjoni üles looma kavandatud pilvandmetöötluse ja TI arendamise õigusakti ning tööstuse kiirendamise õigusakti (COM(2026)0100) kaudu astmelised suveräänsuse raamistikud, milles seatakse riigihangete kaudu esikohale ELis asuvad ülitähtsate teenuste osutajad, tagades samal ajal avatud strateegilise autonoomia, säilitades mittediskrimineeriva juurdepääsu sarnaselt meelestatud teenuseosutajatele, kes vastavad ELi sertifitseerimis- ja koostalitlusvõime nõuetele;

19. kutsub komisjoni üles tagama, et tema majandusjulgeoleku doktriinis koordineeritakse välismaiste otseinvesteeringute taustauuringuid, pöörates erilist tähelepanu strateegilistele digisektoritele, nagu TI platvormid, pilveteenused ja andmekeskused, ekspordikontrollile, survestamisvastasele vahendile ja kaubanduskaitsele kui sidusale süsteemile, mis hoiab ära tehisintellektist sõltuvuse relvana kasutamise; hoiatab, et kriitiliste toormete ekspordipiirangud ja

kasvav geopoliitiline volatiilsus nõuavad tugevamat koordineerimist ja täitmise tagamist, et kaitsta Euroopa TI ökosüsteemi; kutsub komisjoni üles tegema ettepaneku kahesuguse kasutusega kaupade määruse sihipäraseks läbivaatamiseks, et käsitleda põhjalikumalt täiustatud tehisintellekti, pidades silmas selle võimalikku kasutamist kolmandate riikide poolt julgeoleku-, seire- või kaitserakendustes;

20. väljendab muret selle pärast, et Hiina on korduvalt piiranud haruldaste muldmetallide eksporti, häirides seeläbi olulisel määral pooljuhte tootvate ettevõtete jaoks olulisi tarneahelaid ja TI väärtusahelat üldisemalt; on seisukohal, et Hiina meetmed ei ole põhjendatud, ning kutsub komisjoni üles olukorda tähelepanelikult seirama ja asjakohaselt reageerima, tagamaks, et see ei mõjuta maailmamajandust ega rahvusvahelise kaubanduse vastupanuvõimet;

21. toonitab, et EL peab kiirendama kriitiliste toormete määruse rakendamist ja mitmekesistama tarneahelaid, et suurendada majanduslikku vastupanuvõimet; rõhutab tungivat vajadust tagada investeeringud strateegilistesse projektidesse, mis on heaks kiidetud kriitiliste toormete määruse alusel, ja muudesse projektidesse, et hoogustada kaevandamist, rafineerimist, töötlemist ja ringlussevõttu, mis aitab vähendada Hiinaga seotud riske;

o
o o

22. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon nõukogule, komisjonile ning liikmesriikide valitsustele ja parlamentidele.